

Bemærkninger til Hr. Kriminalretsassessor Dr. jur. Ussing.

Hr. Kriminalretsassessor Ussing gør mig i nærværende Hæfte for anden Gang den Ære at imødegaa min Artikel om dette Emne i Tidsskriftet for 1900 S. 284 ff.

Paa den første Imødegaaelse i Berlingske Tidende for 15. Januar d. A. fandt jeg det mest formaalstjenligt intet at svare, dels fordi en frugtbar Diskussion om denne Sag kræver andre Forudsætninger, end almindelige Avislæsere sidde inde med, dels fordi selve Artiklen ikke indeholdt stort andet end Rammen til den samtidig bebudede, nu foreliggende Imødegaaelse, men uden dennes positive Grundlag.

Vi ere enige om, at Inkquisitionssystemet har overlevet sig selv, og om, at vore Tal give i alt væsentligt det samme Billede. Naar Hr. U. dog opholder sig ret vidtløftigt ved, at jeg blandt de uden Straf løsladte Personer har medtaget 16, der hørte under Sø- og Handelsretten, skal jeg nøjes med at indrømme, at det skyldes en slet og ret Inkurie, at disse overhovedet ere medregnede, da de falde uden for min Artikels Formaal, som var at belyse Varetægtsfængslets Anvendelse ved den almindelige kriminelle Jurisdiktion i København. Hermed falder ogsaa Hr. Us. paa disses Medtagelse byggede Bemærkninger ganske til Jorden.

Tilbage blive 607 Personer, der ere løsladte uden Straf (321) eller kun ansete med Straf af Bøder eller simpelt Fængsel (286).

For de sidstes Vedkommende er — som i min første Artikel antydet — Spørgsmaalet det, om Grundloven ved sit Bud om, at Varetægtsfængsel ej bør anvendes for Forbrydelser, der kun kunne medføre slige Straffe, har villet have Hensyn taget til den Straf, som Overtræderen efter de konkrete Forhold og den sædvanlige Retspraksis maa antages at ville faa, eller til den Straf, der efter Forbrydelsens almindelige Benævnelse og Art teoretisk set kunde ramme ham.

Jeg mener ubetinget det første, da Grundlovens Bud

ellers efter vor Straffelovs vide Rammer vilde blive saa godt som uanvendeligt paa andet end rene Politiforseelser. Hr. U. berører imidlertid slet ikke dette Spørgsmaal, der, som det af Tallet (c. 13% af samtlige arresterede) vil ses, dog er af for stor praktisk Interesse til at ties ihjel, selv om dets udtømmende Behandling maaske vilde blive for specifik juridisk for dette Tidsskrift.

Hvad angaar de 321, der ere løsladte uden Straf, inddeler Hr. U. nu disse i 174 »overbeviste« og 147 »ikke overbeviste« og belyser paa en interessant og overskuelig Maade Motiverne til, at de ere løsladte, samt lader sluttelig »den uhildede Jurist« og »den fornuftige Lægmand« optræde ret dramatisk med en alvorlig Straffetale til mig, hvorigennem man dog hører Sufflørens Stemme for tydelig til ret at kunne vedligeholde Illusionen om, at det er disse gode Mænds egen Mening, de udtale; at vi synes at være enige om overhovedet at lægge Vægt paa denne, bør dog noteres som et glædeligt Tidens Tegn.

Med Hensyn til Hr. U's Inddeling af de løsladte i »overbeviste« og »ikke overbeviste« er imidlertid det at bemærke, at Bedømmelsen af et Bevis' Styrke selv efter vor Straffe-proces ikke er den rene Matematik, men en ret skønsmæssig Afgørelse, og selv om man vil sige, at der inden for en kollegialt sammensat Ret i saa Henseende nødvendigvis uddanner sig en nogenlunde ensartet Maalestok, saa er denne naturligvis ikke og bør ikke være saa stiv, at der ikke inden for Retten selv kan forekomme forskellige Meninger. Dernæst er det foreliggende Materiale af Kendelser »overbevist« og »ikke overbevist« selvfølgelig ikke at betragte som Produktet af den samlede Rets Stemmegivning under den antagne Maalestoks Herredømme, men kun en Samling af de enkelte Dommeres Opfattelse om de 321 Personers Skyld eller Uskyld, og endelig er det ingenlunde givet, at selve denne Maalestok er absolut uangribelig, set fra et mindre teknisk Synspunkt.

Hr. U's Materiale er derfor af en alt for skønsmæssig og uensartet Beskaffenhed til, at man uden videre kan slaa

sig til Ro med dets statistiske Resultater. Han har klargjort med et vidtløftigt og paaskønnelsesværdigt Apparat, at der under en Sags Gang oftere kan fremkomme Grunde til at løslade Folk uden Straf, men ikke det vigtigste, nemlig, hvilke Grunde der dog have nødvendiggjort at arrestere dem, og denne Oplysning er i Virkeligheden et uundværligt Supplement til Sagens fulde Udredning, naar c. 15% af de arresterede løslades uden Straf.

Hvad angaar den Del af min Artikel, som gik ud paa at vise, at der er et urimeligt Forhold mellem Varetægtens Længde og Straffens Størrelse, har Hr. U. i det væsentlige kun det at sige, at han forstaar aldeles ikke, hvorledes man paa Størrelsen af den Straf, Manden faar . . . , kan se, om han har siddet for længe i Varetægtsarrest.

Der er over for denne Erklæring ikke stort andet at gøre end at fastslaa, at vi paa dette Punkt befinde os i en principiel Uoverensstemmelse. Naar man ikke staar paa det doktrinære eller — om man vil — ideale Dommer-Standpunkt: fiat justitia, pereat mundus, saa maa man dog hævde, at der bør være et rimeligt Forhold mellem Maal og Midler, og at Maalet kan kræve saa store Ofre af Tid, Penge og Lidelser, at det hellere maa opgives. Mange af vort Livs vigtigste Afgørelser bero i Virkeligheden paa en rigtig og rettidig Afvejning af dette Forhold, vi foretage den alle hver eneste Dag, og Hr. U. vil næppe nægte dens Berettigelse paa alle andre praktiske Omraader. Han skylder derfor Beviset for, at den ikke bør anvendes paa dette, in concreto tillige for, at det samme Maal ikke kunde være naaet uden Anvendelse af Varetægtsfængsel overhovedet eller Varetægtsfængsel af den paaviste Længde.

Sammenligninger med fremmede Landes Forhold, som Hr. U. gerne vilde se, ere ikke lette at fremskaffe, da der saa vidt mig bekendt kun foreligger meget lidt Statistik paa dette Omraade, og den, selv om den forelaa, vilde være vanskelig at sammenligne med vor uden et Kendskab til

de fremmede Landes materielle og processuelle Retsregler, som faa herhjemme besidde.

Til Bevis for, at jeg ikke staar ganske ene i Verden med mit Krav paa Forholdsmæssighed mellem Varetægt og Straf, kan jeg dog henvise til en efter min Artikel fremkommen Udtalelse i det højt ansete franske Tidsskrift »Revue pénitentiaire«, i hvis Martshæfte for i Aar der ved Omtalen af den officielle kriminelle Statistik for Frankrig for Aar 1898 nævnes, at der er anvendt Varetægtsfængsel over for 51090 Personer, hvis Straffetid var kortere end 3 Maaneder, og dertil føjes:

»Il semble, que dans la plupart de ces cas, la détention préventive aurait dû être évitée«,
altsaa paa det nærmeste mine Ord.

Nævnte Statistik giver i øvrigt tillige Materiale til en Sammenligning mellem Varetægtsfængslets Længde:

i Frankrig 1898				i København 1899	
under	3	Dage for	44 % *)		3 %
	4—8	— —	25 %		23 %
	9—15	— —	13 %		31 %
	16—30	— —	11 %		16 %
over	30	— —	7 %		27 %

Disse Tal synes at tale for, at man i Frankrig er mere forsigtig med Anvendelsen af Varetægtsfængsel end her.

Kun paa et eneste Punkt kan jeg erklære mig fuldstændig enig med Hr. U., nemlig naar han bebrejder mig, at jeg i min Artikel af og til har ladet mig henrive til at opfriske det triste Emne med en Spøg; deri har han fuldstændig Ret: Sagen er alt for alvorlig til at spøge med, og har jeg bidraget til, at mange have indset dette, saa har jeg ikke skrevet forgæves.

S. Grundtvig.

*) Herunder er sikkert medregnet ogsaa »anholdte«.